

RZECZNIK PRAW OBYWATELSKICH

Warszawa, 3/12/2018

Adam Bodnar

IX.517.2568.2018.ED

Pan
Łukasz Szumowski
Minister Zdrowia

Szanowny Panie Ministrze

Okres 5 lat stosowania ustawy z dnia 22 listopada 2013 r. o postępowaniu wobec osób z zaburzeniami psychicznymi stwarzających zagrożenie życia, zdrowia lub wolności seksualnej innych osób (zwanej dalej ustawą), pozwala bez wątplenia stwierdzić, że wymaga ona nowelizacji, a sama koncepcja funkcjonowania Krajowego Ośrodka Zapobiegania Zachowaniom Dysocjalnym w Gostyninie (dalej: Ośrodek lub KOZZD) musi zostać poddana weryfikacji. Europejski Komitet do spraw Zapobiegania Torturom oraz Nieludzkiemu lub Poniżającemu Traktowaniu albo Karaniu (CPT) także rekomenduje poważne rozważenie koncepcji i filozofii leczenia w KOZZD (raport z wizytacji Polski w 2017 r.).

Moje dotychczasowe liczne wystąpienia z postulatami określonych zmian legislacyjnych nie spotkały się z pozytywnym odzewem ze strony Pana Ministra. Nie można jednak nie dostrzegać, że problem istnieje, a Ośrodek nie mieści już kierowanych do niego pacjentów.

Nie tylko Rzecznik Praw Obywatelskich dostrzega problemy KOZZD-u i pilną potrzebę zmian legislacyjnych. Wybrzmiało to również mocno w trakcie konferencji pt. *Praktyczne problemy stosowania ustawy o postępowaniu wobec osób zaburzonych psychicznie stwarzających zagrożenie dla życia, zdrowia lub wolności seksualnej innych osób*, jaka została zorganizowana w dniu 8 listopada br. przez prof. Janusza Heitzmana – Dyrektora Instytutu Psychiatrii i Neurologii w Warszawie. W jej trakcie wskazywano nie

tylko na niehumanitarne, naruszające prawo do prywatności, warunki w jakich pozbawia się wolności pacjentów, nieprzystające do podmiotów leczniczych, o czym sygnalizowałem w wielu wystąpieniach kierowanych do Ministrów Zdrowia (do Pana Ministra i Pana poprzedników). Podkreślano przede wszystkim niemoc organizacyjną i funkcjonalną Ośrodka. Z jednej strony bezsilność dyrektora KOZZD, który jest zobligowany przyjąć każdego, kogo sąd skieruje do tego miejsca pozbawienia wolności, i zmuszony jest poruszać się „na krawędzi” prawa, by zapewnić realizację ustawowych zadań. Z drugiej zaś strony osoby pozbawione wolności, walczące o respektowanie ich konstytucyjnych praw i wolności, które nie zostały ograniczone na mocy ustawy. To rodzi frustrację po obydwu stronach - pracowników KOZZD, którzy skierowali do podległego Panu resortu pismo w tej sprawie, przesyłając je do wiadomości Rzecznika Praw Obywatelskich oraz pacjentów, którzy kierują do Biura RPO i innych organów liczne, uzasadnione skargi. Dlatego też, pragnę podkreślić, że Ośrodek w Gostyninie, jako podległy Panu Ministrowi podmiot leczniczy, powinien niezwłocznie znaleźć się w zakresie Pana zainteresowania, jako wymagający zmian legislacyjnych, organizacyjnych i koncepcyjnych.

W tym kontekście, przesyłam Panu Ministrowi krótką notatkę z funkcjonowania analogicznego miejsca dla osób uznanych za niebezpieczne dla społeczeństwa w Rosdorf w Niemczech, gdzie moi współpracownicy przeprowadzili wizytę studyjną. Porównanie polskiej i niemieckiej placówki pozwala dostrzec zasadnicze różnice i ułatwi zapewne dalsze rozmowy na temat filozofii funkcjonowania tego rodzaju miejsc długoterminowej bądź wręcz dożywotniej izolacji od społeczeństwa. Załączam również ustawę regulującą funkcjonowanie ośrodka dla niebezpiecznych w Dolnej Saksonii, przetłumaczoną na potrzeby Biura RPO. Liczę na to, że jej lektura będzie inspiracją do zmian legislacyjnych ustawy z dnia 22 listopada 2013 r. o postępowaniu wobec osób z zaburzeniami psychicznymi stwarzających zagrożenie życia, zdrowia lub wolności seksualnej innych osób.

W związku z powyższym, uprzejmie proszę Pana Ministra o informację, czy aktualnie w podległym Panu resorcie trwają prace nad nowelizacją przedmiotowej ustawy i w jakim zakresie. Na jakim etapie znajdują się prace zmierzające do wybudowania nowego pawilonu KOZZD.

Bardzo proszę również o informację czy podjęto decyzję w sprawie mojego poprzedniego postulatu, aby utworzyć zespół interdyscyplinarny, który wypracowałby kompleksowo wszystkie niezbędne zmiany legislacyjne. Zaangażowanie w ten proces Ministerstwa Zdrowia, Ministerstwa Sprawiedliwości, jak również Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji (z racji wykonywania przez Policję nadzoru prewencyjnego przewidzianego w ustawie), jest kluczowe dla wypracowania rozwiązań, które będą gwarantowały poszanowanie praw pacjentów KOZZD, a jednocześnie uwzględniały wszystkie dostrzeżone już braki bądź błędy legislacyjne.

Jednocześnie bardzo proszę o informację, czy przez cały dotychczasowy okres funkcjonowania Ośrodka przedstawiciele Ministerstwa Zdrowia wizytowali go, rozmawiając z jego pracownikami i pacjentami, a jeśli tak to bardzo proszę o przesłanie notatki z takiej weryfikacji praktyki funkcjonowania KOZZD.

Z wyrazami szacunku

(podpis na oryginale)

Załącz. 2.